však jako způsob myšlení a jednání k sociálně patologickému postoji k životu a společnosti silně inklinuje.

Výčet sociálně závadného, nezdravého, patologického chování pokračuje popisem faktorů sebevražednosti. Masovým patologickým jevem je však zejména kriminalita, především majetková. Autor se prizmatem pedagoga věnuje zejména specifickým znakům trestné činnosti mládeže, její sílící brutalitě a bezohlednosti. Zřejmě jako reflexi daného společenského klimatu. Autor v připomínce nových forem kriminality správně shrnuje, že „škody způsobené bílými límečky jsou nesrovnatelně vyšší, než jsou následky běžného kriminálního jednání" (s. 134) s daleko závažnějšími a nebezpečnějšími dopady na společnost. Latentnost a ztížená odhalitelnost je pak vlastní i tzv. organizovanému zločinu či mafiím. Rostoucí agresivita výkonově zaměřené společnosti se dále projevuje fenoménem domácího násilí, které autor ilustruje deskripcí jednotlivých aspektů týraného dítěte, a to i ze strany vrstevníků. Spíše okrajově je pak zmíněn právně „nově ošetřený" fenomén partnerského násilí v rodině. Rodina je pak hlavním tématem závěrečných pasáží recenzovaného textu, když je akcentován kauzální vztah výchovných defektů a sociálních patologií. Samostatnou obsáhlejší kapitolu by si zasloužilo téma hodnotového ukotvení romské rodiny versus sociální patologie. Typu zanedbávání vzdělanostního a profesního růstu, vztah k materiálním hodnotám, užívání halucinogenních těkavých látek, chápání hodnoty zdraví.

Přehledný text přibližující poučeně aktuální téma sociální patologie je jistě vítaným vkladem do badatelské produkce pedagogů Masarykovy univerzity. Tím spíše, že svým tématem a způsobem zpracování přesahuje rámec úzké vědecké komunity směrem k odborné veřejnosti, denně konfrontované s barvitou paletou nezdravých, a tudíž nežádoucích projevů nechvalně ilustrujících každodenní realitu nejen naší společnosti.

A. Sekot

Masarykova univerzita, Brno, 2008 191 s.

Aktuální otázky zprostředkování umění

U příležitosti kolokvia pořádaného v měsíci září roku 2007 katedrou výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně byl vydán sborník příspěvků studentů doktorského programu specializujících se tím či oním způsobem na otázky vizuálního umění a jeho přiblížení širší společnosti.

Publikace je rozčleněna do tří základních oblastí, z nichž každá je doplněna obrazovou přílohou.

První tematický okruh (*Teorie a praxe galerijní pedagogiky*) je zaměřen především na rozličné způsoby rušení hranic mezi umělcem, divákem a uměleckým objektem samotným. Většina příspěvků vychází z výzkumu projektů různých galerií pokoušejících se zpřístupnit umění společnosti, která začasté pociťuje výtvarné umění jako něco cizího a těžko interpretovatelného.

Prostředníkem mezi artefaktem a divákem se stává sám umělec, ozřejmující svá tvůrčí východiska pomocí workshopů, přednášek či spolupráci s výtvarným pedagogem (Barbora Škaloudová), nebo animátor nabízející interpretaci artefaktu prostřednictvím vytváření uměleckého díla v interakci s obecenstvem (Barbora Svátková). Představeny jsou rovněž přístupy k aktivizaci diváka ve světě (Teresa M. Tipton) a projekty konkrétních muzeí a galerií (Musée en herbe v Paříži – Lenka Michalcová, Galerie Emila Filly – Eva Mrázková), ale i dialogy mezi jednotlivými uměleckými obory, kdy k uchopení artefaktu docházíme skrze jeho dotváření jinými uměleckými prostředky (malba a fotografie – Vendula Fremlová, vizuální dílo a tvůrčí psaní – Pavla Pazderníková).

Druhá tematická oblast (*Umění, teorie a výtvarná praxe*) je předně věnována interpretaci umění a současným uměleckým proudům.

Jednotlivé příspěvky zabírají značnou šíři témat od postihnutí vztahů mezi materiálem a artefaktem z něho vytvářeným (Jaroslav Krátký) přes interpretaci nonverbální komunikace v několika zobrazeních Jidášova polibku (Kateřina Linhartová) až k fenoménu uměleckého projevu komunity neslyšících (Pavla No-

votná). K dalším námětům k zamyšlení patří otázky týkající se současného vizuálního umění, toho, do jaké míry v sobě zahrnuje iniciaci, tolik důležitý přesah k nadosobním hodnotám, které provázely lidstvo v jeho tvorbě od věků (Michaela Mach), ale i toho, jak a jestli vůbec vyhovují staré galerijní prostory novým médiím tvorby kombinujícím zrakové a sluchové počitky (Dita Tesařová). Téma přesahu uměleckého díla obsahuje rovněž inspirativní příspěvek popisující metodu tvorby náboženské ikony a vzrůstající oblibu tohoto uměleckého projevu v moderní, obecně ke konzumnu inklinující společnosti. Z hlediska psychologie rozebírá estetický požitek a pocit radosti s ním spojený hypotéza tzv. flow prožitku (Tomáš Martinec).

Třetí oblast zkoumání (*Umění, vizuální kultura a výtvarná výchova*) se vztahuje k pedagogice umění a k charakterizaci výtvarných kompetencí ve světě (Hana Valešová, Věra Uhl Skřivanová), k přesahům mezi uměním a ekologií (Olga Vršková), k sociologickému kontextu užitého umění (Jaroslava Vaňová) a ke vlivu výtvarné činnosti na osobnost jedince s mentální retardací (Pavel Sochor). Současně jsou zařazeny i články věnující se zprostředkování lidového umění v dnešní době (Kateřina Vlasáková), filmu ve výchovně vzdělávacím procesu (Linda Arbanová) a využití typografie jako uměleckého směru (Lenka Baroňová).

Studentské referáty jsou doplněny příspěvky tří pedagogů zamýšlejících se nad jevy spíše obecnými, jako je smysl disertačních prací (Hana Babyrádová), teoretická a metodologická východiska výzkumu ve výtvarné výchově (Marie Fulková) a přesahy galerijních animací (Zbyněk Fišer).

Publikace *Aktuální otázky zprostředkování umění* zahrnuje značnou šíři podnětů spjatých s uměním a jeho uchopováním v současné společnosti, s uměním, které přináší další kvalitu lidského prožívání. Obsažené příspěvky se ke zvoleným tématům vyjadřují na odborně fundované rovině a jejich úroveň lze obecně hodnotit jako vysokou. Celý sborník považuji za vysoce přínosný a inspirativní jak pro studenty a pedagogy výtvarných oborů, tak pro všechny zájemce o aktivní prožívání a vytváření uměleckého díla.

T. DĚDINOVÁ

* *Teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*, ed. Radek Horáček, Jan Záleśák, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy, Brno 2007, 190 s.

David Smith: **Bec – Dida Day**, 1963